

S0009 – Participa

Deze tekst:	Focus op participia als vorm (woordsoort) en niet hoe ze in een zin worden gebruikt.
Studeo:	p. 53
Grammatica menu:	G05.13
Niveau	Basis
	Zie S0054 voor het gebruik van participia in de zin.

begrijpen Een participium is een **werkwoordsvorm**. Het fungeert als een **bijvoeglijk naamwoord**.

Er zijn er drie die het meest voorkomen.

- participium **praesentis** activi (ppa)
- participium **perfecti** activi (ppa)
- participium **futuri** activi (pfa)

herkennen (1)	ppa	nominativus:	-ns	laudans
		verbogen:	-nt-	gen.:
		volgens:	rex	laudantis
	PPP	nominativus:	-tus, -sus	laudatus
		verbogen:	-t-, -s-	gen.:
		volgens:	rosa dominus bellum	laudatae (vr) laudati (m/onz)
	pfa	nominativus:	-turus	laudaturus
		verbogen:	-tur-	gen.:
		volgens:	rosa dominus bellum	laudaturae (vr) laudaturi (m/onz)

herkennen (2) Een los ppp of ppa herken je zoals hierboven is beschreven.
Maar in een zin weet je misschien nog niet dat je met een ppp te maken hebt. Een woord dat op -tus eindigt kan van alles zijn...

laudatus	ppp, nom.; <i>geprezen</i>
digitus	zelfst. nw. nom., 2 ^e verbuigingsgroep; <i>vinger</i>
fructus	zelfst. nw. nom., 4 ^e verbuigingsgroep; <i>vrucht</i>
multus	bijv. nw.; <i>veel</i>

Dus je zult eerst het woord zelf thuis moeten brengen.

vertalen De standaard vertaling is als volgt.

ppa	laudans	prijzend
ppp	laudatus	geprezen
fut.	laudaturus	zullende prijzen

actief of passief Het ppa en het participium futuri zijn **actief**.
Actief betekent dat de persoon of het voorwerp waar het participium bij hoort de handeling ("actie") van het werkwoord zelf uitvoert.

Het ppp is **passief**.
Passief betekent dat de persoon of het voorwerp waar het participium bij hoort de handeling van het werkwoord ondergaat. Iets of iemand anders voert de handeling uit.

ppa	actief	laudans Ik prijs zelf. Wie ik prijs staat er niet.
ppp	passief	laudatus Iemand wordt geprezen. Door wie staat er niet.
pfa	actief	laudaturus Ik ga prijzen. Wie je prijst, staat er niet.

deponentia Een **deponens** heeft een passieve vorm, maar een actieve betekenis.
Voorbeeld: faror, infinitivus fari, *spreken*.

Het ppp van faror is fatus. Als het geen deponens was geweest, had dat een passieve betekenis gehad: *gesproken*.

Maar bij een deponens heeft het ppp een *actieve* betekenis: *sprekend*.
Het kan ook *gesproken hebbend* betekenen. Nog steeds actief, maar dan voltooid.

verbuiging Participia worden verbogen zoals de bijvoeglijke naamwoorden van groep 1-2 (ppp en pfa) of volgens de bijvoeglijke naamwoorden van groep 3 met 1 uitgang.
Zie ook het rijtjes document.

ppa	volgens de 3 ^e verbuigingsgroep (atrox)
ppp	volgens de 1 ^e en 2 ^e verbuigingsgroep (altus, -a, -um)
pfa	-a voor het vrouwelijk
	-us voor mannelijk
	-um voor onzijdig

Nederlands In het Nederlands kennen we het ppa en ppp ook, met precies dezelfde betekenis en structuur.
Het pfa kennen we in het Nederlands niet.

ppa	tegenwoordig deelwoord	prijzend
ppp	voltooid deelwoord	geprezen

Opmerkingen

- Het gerundivum is eigenlijk ook een participium, maar wordt apart behandeld zonder het een participium te noemen.
-

V0001

Je ziet een woord in een zin dat eindigt op -tem. Je denkt aan een accusativus van een zelfstandig naamwoord of een bijvoeglijk naamwoord. Waar moet je nog meer aan denken?

A0001

In ieder geval moet je ook aan een ppa denken. Een ppa fungeert als bijvoeglijk naamwoord en wordt verbogen als rex. De uitgang -tem zou een ppa kunnen zijn. Stel, er staat regentem. Dan zou het ppa regens kunnen zijn, van rego, *besturen*. En dan is regentem *besturend*. In de accusativus.

V0002

Wat is het ppp van voco, *roepen*? De infinitivus is vocare.

A0002

Het ppp van voco (vocare) is vocatus.

V0003

Je ziet vocatis. Je denkt aan een werkwoord. Hoe vertaal je vocatis dan?

Dit is een verwarrende vraag.

A0003

Vocatis kan betekenen *jullie roepen*. Dan is het de 2^e persoon meervoud van het praesens.

Maar het kan ook een vorm van het participium zijn.

Het ppp van voco is vocatus, dat vervoegd wordt als rosa/dominus/bellum.

Dus vocatis kan een dat. of abl. mv. zijn, voor zowel m., vr. als onz.

De vertaling zou dan zijn *geprezen zijnde*, en dat in de dat. (aan/voor) of abl. (vanaf/door/met).

De precieze vertaling hangt er vanaf hoe het in de zin staat.

V0004

Je ziet vocantis. Je denkt aan een werkwoord. Hoe vertaal je vocantis dan?

A0004

Vocantis is de gen. van het ppa. Je vertaalt het dan als *roepende*. En dat dan als gen. (van). De precieze vertaling hangt er vanaf hoe het in de zin staat.

V0005

Je ziet in een zin vocaturi. Wat is het en hoe vertaal je het?

A0005

Vocaturi komt van vocaturus, en dat is het participium futuri activi. In het Nederlands *zullende roepen*. Ook wel: *van plan zijn te roepen*.

Vocaturi kan dan twee vormen zijn:

- gen. enk. van het m. en n.
- nom. mv. van het m. en n.

De mannelijke en onzijdige vormen van vocaturus worden verbogen volgens dominus en bellum.

V0006

Welke drie soorten participia ken je?

A0006

Je moet de volgende soorten participia kennen.

- participium praesentis activi (ppa)
- participium perfecti passivi (ppp)
- participium futuri activi

De derde heeft geen afkorting.

Het ppa en ppp kennen we ook in het Nederlands en heten dan:

- ppa tegenwoordig deelwoord
- ppp voltooid deelwoord

V0007

Geef de verbuigingen in het enkelvoud van het tegenwoordig deelwoord van audio, *horen*. De nominativus is audiens.

A0007

Het ppa audiens, *horende*, wordt als volgt in het enkelvoud verbogen.

nom.	audiens
gen.	audientis
dat.	audienti
acc.	audientem
abl.	audiente

V0008

Het ppa wordt als bijvoeglijk naamwoord gebruikt. Geef een voorbeeld in het Nederlands.

A0008

Neem bijvoorbeeld het werkwoord lopen. Het tegenwoordig deelwoord is dan lopende. Als bijvoeglijk naamwoord kun je het toevoegen aan een zelfstandig naamwoord, bijvoorbeeld vuurtje.

Een zinnetje is: Het nieuws verspreidde zich als *een lopend vuurtje*.

V0009

Benoem en vertaal vocati sunt.

A0009

Hier is vocati een ppp maar niet bijvoeglijk gebruikt. Hier is het gebruikt om een passief perfectum te beschrijven. Het is een nom. mv. (m. of v.). Je vertaalt het als *zij zijn geroepen*.

Verwar het niet met drie andere vormen:

vocaverunt	zij <i>hebben</i> geroepen	perfectum actief
vocabantur	zij <i>werden</i> geroepen	imperfectum passief
vocati sunt	zij <i>zijn</i> geroepen	perfectum passief
vocati erant	zij <i>waren</i> geroepen	pluquampresentum passief